

ressante wateren tegen te gaan; ook zal hier- water van buiten het reservaat zoveel moge-
toe bij het beheer het indringen van eutroof lijk moeten worden voorkomen.

Summary. The waters of the State Reserve „De Groote Peel”, situated on the border of the provinces of North-Brabant and Limburg in the Netherlands, were investigated during Easter 1971 (8-11th of April). The reserve is a former peat-moor, where peat was cut until the first half of this century. Now vast areas of *Molinia caerulea* with wild shoots of *Salix aurita* and *Betula pubescens* are found.

Special attention was paid to waterbugs (*Heteroptera aquatica* and *semi-aquatica*) and waterbeetles (*Coleoptera aquatica*). The species present indicate slightly polluted oligotrophic water.

The pollution is probably caused by three factors: the inflow of eutrophic water, the breeding of Black-headed Gulls (*Larus ridibundus*) and the tourists.

Table 1 gives a list of the insect-species collected. One macropterous specimen of *Hebrus ruficeps* was found between 100 micropterous specimens. Macropterous specimens of this species were only found twice previously in the Netherlands (lit. 6 and 8).

A comparison with the results of Higler (1967), who investigated the same area in autumn 1966, is given.

Litteratuur:

1. Gijssels, R., 1966. Haftenlarventabel. Ephemeroptera van België en Nederland. B.J.N., 30 pp.
2. Heukels, H. & S. J. van Oostroom, 1970. Flora van Nederland.
3. Higler, L. W. G., 1967. Hydrobiologisch onderzoek van de makrofauna in de Groote Peel bij Ospel (1966). Hydra (N.S.) 2(5): 1-23, stencil; tevens verschenen als RIVON-mededeling.
4. Janssen, A. W. & E. F. de Vogel, 1965. Zoetwatermollusken van Nederland. N.J.N., 160 pp.
5. Laeijendecker, G., 1966. Waterkevertabel. N.J.N., 48 pp., supplement 1968, 12 pp.
6. Laeijendecker, G. & N. Nieser, 1971. Waterkevers en waterwantsen uit de omgeving van Winterswijk (Coleoptera en Heteroptera aquatica). Ent. Ber. 31(1): 3-12.
7. Nieser, N., 1966. Gegevens over de verspreiding van waterwantsen in Nederland. I. Cryptocerata. Hydra (N.S.) 2(4): 1-17. Stencil.
8. Nieser, N., 1968. De Nederlandse water- en oppervlaktewantsen. Wet. Meded. K.N.N.V. 77, 56 pp.
9. Polderman, P. J. G. & G. van der Velde, 1971. Hydrobiologische waarnemingen in de omgeving van Wijster (Dr.). De Levende Natuur 74(10): 212-219.
10. Reitter, E., 1909 (1961). Die Süßwasserfauna Deutschlands, Heft 3 und 4: Coleoptera, 235 pp.
11. Velthuis, H., 1960. Libellelarventabel. N.J.N., 30 pp.
12. Westhoff, V. & A. J. den Held, 1969. Plantengemeenschappen in Nederland, 324 pp.

Een avond aan de Ganzewei

J. M. VAN DER ESCH.

Het fraaie herfstweer trok ons naar de boot om voor enkele dagen de drukte te ontvluchten en nog wat te genieten van de schoonheid van het getijdengebied tussen Merwede en Amer vóór het definitief afgesloten zou worden van haar grote levensader, de zee. Deze waterbeweging was de hartslag van dit gebied.

Iedere dag beleefden we nog de grandioze werking van eb en vloed, met het daaraan

verbonden vogel- en planteleven. Na één zo'n lange zwerfdag keerden we laat in de middag terug naar het dichtste deel van de Biesbosch. In de smalle kreekjes was het water reeds zover weggeëbd, dat we met moeite een goede ligplaats konden vinden. Maar weldra lagen we tegen de oever gemeerd, vastgebonden aan een wilgestruik. In korte tijd was er van de kreek niet veel meer over dan een smal geultje waarin de vissen

zich haastten om in diep water te komen. De zwarte modderoever glansden in het avondlicht en de geur van deze modder mengde zich met de kruidige lucht uit de griend tot een natuurlijk aroma.

Reeds begon de avond te vallen. De ondergaande zon gaf extra gloed aan de wolkenlucht en de meeste vogels zochten een slaappleaats. Met veel gedruis kwamen zwermen Spreeuwen laag over en tientallen meeuwen wickten zwijgzaam naar het westen. In dansende vlucht vlogen honderden zwaluwen al zingend naar hun slaappleaats. Aan weerskanten van de kreek riep een Waterral en aan het uiteinde daalden de eerste Wilde eenden bij de Driekantbiezen, waarop ze iedere nacht aasden.

Hoog in de lucht klonken reigerstemmen; vijftien Blauwe reigers roeiden met kalme vleugelslag naar het zuiden. Recht boven ons schreven ze wijde cirkels aan de lucht en daarbij riepen ze onophoudelijk.

Hierop antwoordden enige Kwakken die de dag doorgebracht hadden in een wilgenbosje aan de overzijde van de kreek. Deze Nachtreigers werden nu pas actief. Ondertussen trokken nog meer Blauwe reigers in groepen zuidwaarts tot meer dan tachtig vogels gepasseerd waren. Ook vlogen er Grauwe ganzen over naar De Dood; de Wulpen riepen en een drietal Aalscholvers stak scherp af tegen de avondlucht.

Steeds bleven we de Kwakken horen, maar opeens werden ze drukker, hun geroep nam toe en spoedig waren de eersten boven het bosje te zien. Het was een viertal, dat nog even rond bleef vliegen, drie vogels vlogen naar het noorden en een vierde daalde weer. Met korte tussenpozen vlogen ook de andere vogels uit en de meesten gingen direct met snelle vleugelslag naar het Gat van de Vischen. In nog geen uur waren zestien van deze zeldzame vogels uitgevlogen. Hun korte blaffende roep was het enige dat we nog hoorden op deze stille avond. Eénmaal werd het overstemd door een roepende Roerdomp die laag over vloog, maar tot grote afstand hoorden we de duidelijke roep van de Kwak. Een vijftal Nachtreigers was naar het oosten gevlogen en deze bleven roepen, tot we met veel moeite twaalf vogels boven de broedplaats Keizersdijk zagen. Al roepend cirkelden ze op grote hoogte. Met behulp van de kijker waren ze nog korte tijd te zien totdat ze in de nacht verdwenen, doch hun rauwe stemmen klonken helder aan de donkere hemel. Toen dat geluid wegstierf was er niets over dan de grote stilte, die wat onwezenlijk aandeed, omdat de vogels weg waren. Geen menselijk geluid klonk tot ons door, alleen ruiste het riet, de vloed kwam weer langzaam op en toen we de kajuit sloten viel er een fijne motregen.

Over de levenswijze van de Bramemineerwesp

A. VAN FRANKENHUYZEN en J. M. FRERIKS.

Opmerkelijk was de laatste jaren het pleks-gewijs optreden van de Bramemineerwesp (*Metallus pumilus* Klug.) op als cultuurgewas gekweekte bramen en frambozen, alsook op de in het wild voorkomende vormen van deze gewassen. Vooral in 1967 werd te Thorn (L.) deze soort talrijk aangetroffen op het

brameras „Himalaya”.

De veroorzaakte mijnen waren opvallend groot en geheel doorzichtig (fig. 1) en bleken slechts door één larve te zijn bewoond. Deze was wit, pootloos en 5-7 millimeter lang. In 1968 werden te Thorn in juni en juli uit deze mijnen volgroeide rupsen verzameld en in